

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXV. LETNIK 1925 ŠTEV. 3

O čaščenju gorâ in jezer.

Geopsihična črtica. Napisal dr. V. Bohinec.

Uživanje narave je razgovor naše duševnosti
z vnanjim svetom. — Friderik Ratzel.

Ko bo v bližnji bodočnosti slovenski dušeslovec pisal razpravo o psihologiji Slovencev, bo moral ugotoviti, da ni nikjer v Sloveniji videti toliko veselih obrazov kakor na — gorenjski progi, posebno poleti. Na ljubljanskem kolodvoru so v čmernih jutranjih megli potniki še vsi dolgočasni in sitni in stresajo slabo voljo vsak na svoj način. Ko pa je Ljubljansko polje za nami in privozi vlak v Medvode, opazamo že prve znake metamorfoze: neizogibni kritik državnih železnic utihne, dnevniki so vsi prebrani (»saj ni nič novega!«), ljudje, ki se še nikdar v življenju niso videli, se pogovarjajo. Razpoloženje se boljša od postaje do postaje. Škofjeločani se zaženejo z občudovanja vredno energijo proti izhodu, tako da človek ne ve, ali bi jo pripisal samo premajhnemu avtomobilu pred postajo ali še kakemu drugemu vzroku. Na kranjskem, radovljiškem, jeseniškem kolodvoru o ljubljanski sitnosti ni več ne duha ne sluha. Posebno svežih in veselih obrazov pa so turisti; najtežji nahrbtnik jim je igrača! Ko se vračajo zvečer, lezejo pač bolj s težavo v voz ali vsaj na stopnice, če je vlak prenapolnjen, a pravi turist ne bo črhnil niti ene neprijazne besedice, celo z najslabšim prostorčkom bo zadovoljen. Za telesno utrujenostjo triumfira globoko veselje, ki se zrcali še bolj ko že zjutraj v njegovih svetlih očeh. Na drugih progah slišiš v nabito polnem vlaku same jezne, neprijazne besede, »gorenjec« pa »poje« v noč, smeh in vesela narodna sta značilna za njegove prenapolnjene hodnike.

Odkod črpa gorenjska proga to čarobno moč? Morda iz žitnih polj ali temnih gozdov, ki jo spremljajo na desni in levi, ali iz bistrih voda mlade Save? Gotovo je tudi v lepoti teh iskati nekaj tistega oživljajočega fluida, tudi v lepih belih seliščih in cerkvicah, ki se svetijo v solncu in povečajo s svojo čedno zunanostjo harmonijo

pokrajinske slike — a največjo moč nad slovenskimi sreci imajo gorenjske gore in gorenjska jezera. Pri Medvodah ti izgine mestna senca z obraza, v Kranju se ti širja srce, v Radovljici, Lescah, Dovjem - Mojstrani, Planici si že popolnoma pozabil, da obstoja Ljubljana s svojim dimom, s soparo in s skrbmi. Ob Blejskem in Bohinjskem jezeru, ob izviru obeh Sav, v Vratih in Pišnici si pa že ves v čaru gorske narave; Triglav te pozdravlja, Razor te vabi, Jalovec te straši s svojimi stenami. Če si pa turist in se povzpneš na njih vrhove: ali nimaš občutka, da si tam gori bližji nebu ko zemlji? In da je imel znani veleturist Purtscheller prav, ko je imenoval razgled z visoke gore »čisto srečo«? A ne samo v kraljestvu Triglava, tudi v Karavankah in Savinjskih planinah je užitek, ki ti ga nudijo naši vrhovi po premagani strmimi, velik; tu se je Slovenec priučil petju in vriskanju, in ne morda po šišenskih ali vodmatskih ulicah! Sicer pravi gorenjska krilatica, da »gora ni nora, tist' je nor, ki gre gor«; toda le vprašajte gorenjskega kmeta, če bi hotel zapustiti za vedno to svojo ozko grudo, ki se včasih radi proda in strmine niti prav obdelati ne da! Šel bo morda za kako leto čez veliko lužo, a »podoba raja« ne bo ugasla v njegovem srcu in kmalu se bo zopet vrnil med svoje gore; brezkončna ameriška prerija ni za njegove oči, ameriška mesta v svoji enolični brezsrčnosti njegovi duši ne nudijo ničesar. Zato je Gregorčičevo bolešno domotožje: »Nazaj v planinski raj!« tudi njemu govorjeno iz srca.

I.

Veliki Francoz Elisee Reclus je l. 1868 v svoji slavni knjigi »La Terre« opozarjal na lepoto gora in njih čaščenje pri različnih narodih. Njegova naravnost pesniška izvajanja so služila tudi F r i d e r i k u R a t z l u — ki se kakor Reclus pri Francozih, odlikuje med nemškimi geografi po svojem dovršenem jeziku — ko je pisal svojo še danes branja vredno knjigo »Ueber Naturschilderung« (1904, 2. izdaja 1923). Oba sta problem načela kot geografa, vendar pa podaja Ratzel tudi že prve pojme geopsihologije, ki ji je sedem let pozneje psiholog in medicinec Willy Hellpach zgradil znanstveno poslopje (»Die geopsychischen Erscheinungen«, 1911, 3. izdaja 1924). Hellpach je opozoril na celo vrsto novih dejstev, vendar je njegova knjiga le pokazala, koliko znanstvenega raziskovanja bo še treba, da nam postanejo vplivi narave na človeka vsaj količkaj jasni. Psihologiji in medicini sami se rešitev geopsihičnih problemov ne bo nikdar posrečila; tu morajo predvsem geografska in etnološka raziskovanja najprej ugotoviti razširjenost geopsihičnih dejstev po

vsej zemlji, v poedinih kontinentih, v raznih kulturnih krogih in pri poedinih narodih; šele potem bo možna njih sinteza in razlaga. Da je posvetil Hellpach tej važni točki premalo pažnje, je brezdvomno glavna napaka njegove sicer prav prijetno pisane, psihološko in medicinsko dobro podprte knjige. Morda so temu tudi geografi sami krivi, ker je imel Hellpach od njihove strani le majhno literaturo na razpolago. V naslednjem bomo sledili bolj Reclusu in Ratzlu, ki se nista nikdar izgubljala v brezplodno filozofiranje, temveč sta večno imela z e m l j o pred očmi, poudarjala torej prvi del besede »geopsihologija« bolj ko drugi.

Kako si naj razlagamo hrepenenje človeka po višini, kako užitek, ki ga ima, ko stopa na visoko goro, se vprašuje Reclus. Najprej je to pač fizični užitek, ki ga občutimo, ko vdihavamo sveži in zdravi gorski zrak, ki še ni pokvarjen po težki sopari nižine. Čim višje stopamo, tem globokeje moramo dihati, da napolnimo pljuča, ker se zrak z višino vedno bolj redči; prsa se širijo, mišice se natezajo, veselost nas navdaja. Hribolazec se zaveda pomena svoje osebnosti in si je svest odgovornosti za svoje lastno življenje. S fizičnimi užitki pa se družijo duševni, ki so tem večji, čim več razumevanja imamo za mnogoličnost naravnih pojavov, čim dovtetnejša je naša duša za lepote stvarstva. V gorovju se nas polašča tudi ponos, ko primerjamo svojo lastno brezpomembnost z veličino narave, ki nas obdaja. Hudourniki in skale, plazovi in ledeniki, vse spominja človeka na njegovo slabotnost; njegov duh in njegova volja pa sta premagala vse te ovire! Osvojil je goro, ki mu je kljubovala in ga v nižini navdajala s svetim strahom. Tudi Ratzel poudarja, da je vrh visoke gore naš prvi občutek veselje nad veličastno sliko narave, ki nas duševno obogatuje, a istočasno premaguje s svojo silo. To je trenutek, v katerem umolkne, kakor umolkne otrok, ko dobi nepričakovano veliko darilo. V obsežnem razgledu pa leži tudi nekaj, kar straši in osuplja. Kajti vsaka daljina v pokrajini nosi pečat praznične mogočnosti in vtis molčeče narave na človeka je posebno velik. Ponos, ki ga Reclus tako poudarja, je šele sekundarni občutek; izprva prevladujeta strah in malodušnost. »Človek se čuti nepopisno samega, zapuščenega in ubogega sredi tega ogromnega stvarstva«, piše drug opazovalec, Karl Pöppig, ko stoji na prelazu Cumbre v južnoameriških Andah, 3760 m nad morjem, na meji med Chilejem in Argentino. — Obsežnost razgleda je včasih tako velika, da rabi oko precej časa, preden se vživi v morje vtisov. To je povod dejstvu, da v mnogih slučajih pogled na obsežno pokrajino, na večje gorske skupine ne zapusti tega vtisa, kakor pogled na osamljeno goro. Med tisoč gorami,

ki jih vidimo z visoke razgledne točke, je vedno nekaj takih, ki jih z vseh strani takoj spoznamo in ki na prvi pogled napravijo največji vtis. Take so Matterhorn, Montblanc, Grossglockner i. dr.; Ratzel jih imenuje naravnost gorske osebnosti. Gorski osebnosti sta brezdvomno tudi naš Triglav in Jalovec; zato je pogled na

» glavo trojno
snežnikov kranjskih siv'ga poglavarja«

tako mogočen, zato kar osupnemo, ko se dviga v Planici piramida Jalovca tik pred nami v silno višino. Naj bo človek še tako »posveten«, naj bo hladno računajoči znanstvenik še tako zatopljen v svoje probleme: najmrzlejša duša se mora tu ogreti, mora priznati, da jo prevzema neko svetlo čustvo, ki jo dviga nad težki zrak vsakdanjosti. Tipična priča za to nam je slučaj angleškega potresoslovca Milneja, gotovo ne samo pesniško navdahnjenega človeka, ki ga je čudovito lepa oblika Fudži-Sana, najvišje japonske gore, tako očarala, da ga je fotografiral s 26 različnih točk, kakor je sam priznal na neki seji Geografske družbe v Londonu. In prav Fudži-San fotografirajo Evropejci in slikajo Japonci če le mogoče tako, da leži v ospredju slike eno številnih jezer, ki se vrste ob njegovem severozapadnem robu, ali pa modro valovje zaliva Suruga, nad katerim se dviga. Pogled na gorovje čez jezero, čez mirno vodno gladino, nad katero kipe gorski velikani v nebo, je vedno poln čarobne lepote. Blejsko, Bohinjsko in II. Klanško jezero spadajo prav zaradi gorskega venca, ki jih obdaja, k najlepšim jugoslovanskim jezerom. In kdo ne pozna slik makedonskih, švicarskih, bavarskih, slovaških jezer v Visokih Tatrah, ali bulgarskih iz Rile planine?

Vtis, ki ga napravijo visoke, s snegom pokrite gore na kulturnega človeka, je pri narodih nižje kulture še toliko silnejši. Borne vasice primitivnih plemen visijo ob gorskih pobočjih kakor ptičje gnezdo na vejah varujočega drevesa. Nedostopni velikani pa sprejemajo tudi prvi svit jutranje zore in zadnji žarek zahajajočega solca: zato je čisto naravno, da ima primitivni človek vtis, da spadajo visoke gore le deloma k zemlji, njihovi vrhovi pa segajo v nebeške sfere. Na zasneženih grebenih, na modrikasto- ali zelenkastobelih ledenikih, nad svetlimi ali temnimi oblaki, ki obdajajo gorovje, bivajo bogovi. Tam se širijo kristalne palače in čarobni vrtovi dobrih, človeku prijaznih duhov, ki pošiljajo na zemljo blagodejni dež, ali pa so strašna bivališča demonov, ki kaznujejo človeka s strelo, nevihto, potresom. Čim nižja je kultura, tem bolj prevladuje seveda strah pred temnimi silami narave. — Tako ni čudno, da je Kili-

mandžaro, najvišji vrh Afrike (6010 m), pri Suahelih sedež demona, ki prinaša mraz. Drugi razlagajo niegovo ime kot goro najvišjega ali goro nebeškega boga. Da je že davno užival božje časti, je razvidno tudi iz poročila iz l. 1519.: Španec Enciso ga omenja takrat z označbo »etiopski Olimp, ki je baje zelo visok«. — Severno od Kilimandžara se dviga ob Belem Nilu gora Logvek, ki jo imenujejo Arabci Džebel Regaf, goro potresov. To je prva gora, ki jo sreča iz Egipta prihajajoči potnik po večtedenski vožnji na Nilu. Po višini se sicer ne odlikuje; ker pa je daleč naokoli edina vzpetina, je znana vsem domačinom in brodarjem. Kot prvi se je na njo povzpел l. 1850. naš rojak dr. Ignacij Knoblehar, in slučaj je hotel, da je ravno takrat močan potres stresel goro. Knobleharjevi črni spremljevalci so prestrašeni popadali na tla; na misijonarjevo vprašanje po vzroku pa so odgovorili, da se jezijo duhovi mrtvih, ker jih motijo v njihovem kraljestvu. — Več podobnih primerov najdemo tudi drugje, posebno v Vzhodnoazijskem arhipelu in v Velikem oceanu. Tudi tu smatrajo prebivalci več gora kot bivališča mrtvih. Tako si mislijo n. pr. malajski Dajaki na Borneu na vrhu gore Lomot vhod v mesto rajnikih, slična mišljenja so znana tudi z Madagaskarja, Jave in s Filipinov. — V Centralni Aziji nazivljajo najvišji vrh Tianšana (= nebeškega gorovja) Chantengri, »kralja duhov« (6350 m). Ruski geograf Semenov slavi njegovo zasneženo skupino kot najlepšo, kar jih je kdaj videl. Nič manj ko 20 vrhov približno enake višine se združuje tu v tesen sklop, ki je do vznožja pokrit s snežno odejo brez najmanjšega madeža. Iz njegove sredine pa se dviga prav tako bel in čist ko njegovi višji sosedje veličastni vrh, ki v svoji krasoti nima primera. Ni čudo, da so ondotni prebivalci videli v celi gorski skupini zbor duhov, v najvišjem vrhu pa njihovega kralja. V Tianšanu imamo še eno sveto gorsko skupino, Bogdola (= sveto gorovje), ki se vzpenja do višine nad 4000 m in velja Mongolom kot božji sedež.

A ne samo gore, tudi jezera so primitivnim narodom sveta, v mnogih slučajih zaradi neizčrpjivega bogastva na ribah, pa tudi radi prirodnih pojavov, ki si jih človek ne more razlagati drugače, nego da so nastala nadnaravnim potom. Prvotno ime Bajkalskega jezera je pri Jakutih Bai-kul (= bogato jezero). Deležno pa je tako izrednega čaščenja, da najdemo zanj na starejših ruskih kartah celo označbo Svjatoje more. Severnoameriški Indijanci so častili svojega boga Manitu na dveh otokih Michiganskega jezera (danes Manitou Islands); izvorno jezero Belopeščene reke pa so imenovali celo Manitujevo jezero, ker zasuhe vrtinec njegovo

vodo baje štirikrat v 24. urah in se vrši to valovanje pozimi pod ledom med bobnenjem in potresom, kar so si Indijanci tolmačili kot znak Manitujeve navzočnosti. V soseščini Winnipeškega jezera se nahaja jezero Manitoba (= dom velikega duha) in tudi njegov veliki otok velja za božje bivališče. Očiprejci (med njimi je, mimogrede omenjeno, deloval Slovenec Friderik Baraga) mislijo, da se nahaja na tem otoku več svetih podzemskih jam, ker ustvarja bučanje valov ob njegovih severnih pečinah nenavadne zvoke, ki sličiyo mnogokrat donenju oddaljenih zvonov. Celo Evropejci se včasih v globoki noči ne morejo ubraniti tega vtisa in razumejo docela vpliv, ki ga ima ta prirodni pojav na naivnega Indijanca. Ime tega jezera so pozneje (l. 1870.) prenesli na celo pokrajino, znano severnoameriško državo Manitoba.

(Konec prih.)

□ ■ ■ ■ □

Plezalne ture v Kamniških-Savinjskih Alpah.

Spisal † dr. Klement Jug.

(Konec.)

Mokrice sem odšel na Koren, potem na Dolgo Njivo. Tam sem skrtil svoj nahrbtnik v borovje, sam pa odhitel na vrh Grebena. Ker sem pustil svinčnik v nahrbtniku, se kmalu še vpisati ne bi mogel v spominsko knjigo. Pa sem si pomagal s tem, da sem pisal s konico noža, ki sem jo namakal v črnilo v štampiljkini blazinici. Seveda pa se mi tako ni ljubilo popisavati cele ture, marveč sem samo namignil, da naj tisti, ki je radoveden, kod sem lazil, gre pogledat na druge vrhove. To je čital pozneje enkrat Kajzelj in mi je rekel, da se bo marsikdo raje odpovedal svoji radovednosti, nego lezel na druge vrhove. Njihova zadeva! Jaz sem storil svojo dolžnost napram vpisni knjigi, ki ima pač le ta pomen, da s primerjanjem pozivlja k tekmi.

Potem sem se vrnil na Dolgo Njivo, vzel svoj nahrbtnik in odšel doli v dolino Kokre. Tako sem se med turo že privadil romanju brez pota, da sem dvakrat stezo izgubil. Pa s pomočjo karte sem jo obakrat spet našel. Iz Kokre sem jo mahnil kar naprej do Visokega, ki je eno uro pred Kranjem. Tam sem se ustavil pri nekem kmetu, ki mi je dal prenočišče na senu.

Drugo jutro (31. VIII.) sem odšel v Kranj na vlak, ki je prišel ob 8. uri iz Ljubljane; ž njim se je pripeljal Kajzelj s provijantom. Že od daleč je mahal Kajzelj iz vlaka z roko, jaz pa sem v odzdrav dvignil turistovsko steklenico z — vodo. Je ravno tako veljalo.

V vozu sva uredila zadevo glede provijanta; potem sva poslušala navdušeno in samovoljno pripovedovanje neke dame, menda iz Zagreba, ki se je bila že na marsikateri švicarski ledenik in vrh — pripeljala. Toliko je vedela povedati, da sva se s Kajzeljom zdela prav majhna napram njej, ki je svoje »zmožnosti« — v denarnici s seboj nosila. Midva tega ne zmoreva.

VII. Deževje; izpod Mangarta čez Krn domov. Nedovršeni načrti.

Peljala sva se do Rateč, oz. Planice. Nameravala sva preplezati severno Mangartsko steno, potem Mangartski vzhodni greben do Vevnice, dalje greben od Vevnice proti jugu do Velikega Kota, potem severovzhodno Jalovčevo steno in severovzhodno steno Bavškega Grintavca; nato bi se ločila: Kajzelj bi šel čez Luknjo v Vrata in na Triglav ter domov, jaz pa na Predel ter čez severno steno na Jerebico, iz Močnice čez severno steno na Rombon, potem po grebenu z Rombona do Kanina; nato bi obiskal še Viš in Montaž ter se nato vrnil domov. Toda ta krasni načrt se je žalostno razbil; zato smatram jaz svojo turo kljub vsem dotedanjim uspehom za poraz, ki ga je treba še maščevati z naknadno zmago.

Kako se je zgodilo, da se je zadnji in glavni del ture ponesrečil, dasi je padla dotlej vsaka stena, ki sem jo v družbi ali sam naskočil, dasi se je moralo posrečiti vse, česar sem se lotil, dasi se je sploh povsod končno izpolnila moja volja, kjerkoli sem to po preudarku izrecno in zato vztrajno hotel, to bi bilo nerazumljivo; saj mora vztrajna volja doseči vse, kar je sploh človeško mogoče. Toda sila enostavno je, če pomislimo, da je tudi najtrdnejša volja vezana na pogoje: na čas in na sredstva. In ravno ti pogoji so bili, ki so v družbi s prirodnimi neprilikami nastopili proti najinemu načrtu in nama preprečili njega izvršitev.

Bilo pa je, kakor bom povedal.

V Ratečah sem dal že četrtič, odkar sem bil na turī, popraviti čevlje in jih iznova podkovati; potem sva odšla s Kajzeljem po gozdu nal južnim robom doline čez mejo v dolino Klanških jezer, ki jo od juga zapira Mangartska stena. Nekoliko naprej od drugega (gorenjega) jezera sva srečala dva pastirja, ki sta nama povedala, da bodo imeli tiste dneve italijanski topničarji iz Trbiža vaje v streljanju proti

Bukovniku in vrhovom severno od njega; zato morajo ljudje in živina zapustiti dolino Klanških jezer, da se ne bi radi kakega previsokega strela, ki bi zadel v dolino, zgodila nesreča. Rekla sva pastirjema, da se granat ne bojiva; saj je dolina precej velika in ni verjetno, da bi bila ravno midva zadeta. Mesto tega sva raje prosila, naj nama povesta, kje bi se dalo v dolini prenočevati, da bi bila bližje Mangartski severni steni, ki sva jo hotela drugi dan preplezati.

Pastirja pa sta nama svetovala, naj namero opustiva, ker se nama itak ne bi posrečila. Pravila sta, da bo ravno Mangartska stena najbolj izpostavljena granatam. Sploh pa je, sta trdila, stena sama prehuda, da bi jo mogla preplezati; češ, bilo je že veliko turistov, ki so jo hoteli preplezati, a so se brez uspeha vrnili. Tudi sta dva že tam našla smrt: eden v sami Mangartski steni, drugi v steni pod Vevnico. Preplezana da je bila doslej le gorenja polovica stene, in sicer od desne strani izpod sedla Travnika; tam pa, koder hočeva midva, da sploh ni mogoče. In vrhu vsega da bo itak nastopilo slabo vreme.

Midva se nisva dala pregovoriti, marveč sva vztrajala pri svoji nameri. Videč najino trmo, sta nama pastirja pokazala pastirski stan, ki je kake $\frac{1}{4}$ ure naprej od drugega jezera in sta pripomnila, da naj prenočujeva tam, ker je stan, ki je v karti zarisan kot zadnji v dolini, že skoro ves podrt in je neuporaben.

Šla sva torej v tisto pastirsko kočo, ki jo je bil pastir radi topničarskih vaj zapustil, in sva se v njej udomačila. Imela sva v koči na razpolago ognjišče, mizo, stol in »prično« z že zmrvljeno steljo za spanje. Iz nahrbtnikov sva vzela ven vse, česar ne bi drugi dan na turi neobhodno potrebovala, in sva vse to spravila nekam pod streho, ker sva se nameravala z Mangarta vrniti nazaj v to kočo in iti potem tretji dan po stezi črez Travnik gori na Mangartov greben.

Ko sva si še med dnevom ogledala Mangartsko steno, sva si napravila načrt, po katerem bi vstopila v steno po nekem žlebu nad Ledevnico, ki je v sredi pod steno in ima po lediščih značilno ime; potem bi se držala nekoliko na levo in nato na desno po ploščah in počih. Na vrh stene bi priplezala nekje tam, kjer zavije steza s široke prodaste police severno od vrha proti jugu in okoli na vrh.

Pripovedovanje pastirjev naju ni nič plašilo; saj se itak vedno zanašava le na lastne oči, ki so sten že vajene in ne vidijo strašot tam, kjer jih ni. Od daleč plaši vsaka stena; ko pa prideš blizu, najdeš ali si priboriš nepričakovane prehode, če si le v posesti mirne in trezne preudarnosti, naravnega daru za prilagoditev mnogobrojnim spremembam v terenu sten in grebenov ter zmožnosti intuitivne

pravilne slutnje, kje se možni prehodi nadaljujejo in kje ne. Ta prirodna pripravnost je najboljši vodnik pri plezanju. Če si pripraven, boš steno sam od sebe zmagal; če si pa neroden in plašljiv, ti noben vodnik in pripomoček ne bo pomagal.

Zato sva šla s Kajzeljem po večerji povsem mirna k počitku.

Toda drugo jutro (1. IX.) je tako lil dež, da na plezanje še misliti ni bilo. V takem vremenu je izključena vsaka orientacija v steni, kmalu se zaide v neprestopne plošče, slabo razpoloženje in vznemirjenost stopi na mesto neobhodne treznosti in hladnokrvnosti, povrhu vsega pa še skale drsijo, plezalke se s peskom in blatom zamažejo itd.; zato se jako rado zdrkne z opor; pri vsem tem pa še neugodnosti, ki jih tako vreme nudi že samo na sebi. Zato sva sklenila s Kajzeljem, da počakava drugega dne.

Kajzelj se je že stegaval po »prični«, ko je prišla h koči patrolja vojakov pogledat, ali je še kdo v njej. Pojasnila sva jim, da so pastirji z živino odšli v Belo Peč, midva pa da ne greva, ker čakava ugodnega momenta za plezanje po steni. Vojaki so naju opozorili na nevarnost. Ko pa sva rekla, da prevzameva sama odgovornost za naju, so naju pustili pri miru, češ, mi smo storili svojo dolžnost. — Kljub vsem tem velikim skrbem pa ni bilo nikake nevarnosti pred »ognjem«. Ko bi naju le dež ne preganjal!

Popoldne sem šel kljub dežju v Belo Peč, da nakupim kruha in drugih potrebščin. Ves premočen sem se vrnil v pastirski stan. Ko je Kajzelj ugledal iz koč, da prihajam, je brž zakuril, da bi se mogel posušiti; toda s tem je tako zakadil celo koč, da ni bilo moč v njej prestajati. Pomalem sva se tudi temu privadila in sva vztrajala v koči; a morala sva neprestano odpirati vrata, da sva zračila. Ker se nisem posušil tako hitro in ker je skozi vse špranje pihalo v koč, sem se močno prehladil. Ko se mi je končno posrečilo posušiti obleko in perilo, je bilo vse skupaj prekajeno kakor klobase.

Najžalostnejše pa je bilo to-le: V Beli Peči sem opazil, da mi bo kmalu zmanjkalo denarnih sredstev; imel sem denarja le še za povratek domov. Provijanta sem imel še za skoro en teden. Do podobnih rezultatov je prišel po natančnem računanju za svojo osebo tudi Kajzelj. Sicer sva oba vajena trošiti le za najpotrebnejša živila in sva ves čas v hribih ceneje izhajala, nego bi bila v mestu; toda ravno to naju je bilo napravilo brezskrbna; nisva pomislila, da bo treba v Beli Peči plačevati v lirah. Pač nisva trgovske krvi; zato sva stala sedaj kar naenkrat oskubljena tu. V svojem navdušenju in čilem hrepenenju po udejstvovanju najinih moči sva bila delala načrte brez — krčmarja.

Poleg tega pa sem tudi ugotovil, da že poteka moj prosti čas in da se bom moral kmalu radi nekih predavanj, na katera sem se bil svoje dni obvezal, vrniti domov. Bil mi je torej le še okrog en teden časa na razpolago. V lepem vremenu bi vsaj ta teden dobro izkoristil; ali zmrzovati, gledati, kako pada dež, in čas zapravljati medtem, ko čaka doma delo, to ni turistu primerna vloga. Proti vsemu se vztraja, vse se prenese, le dolgočasno brezdelje ne.

K vsemu temu je pristopilo neko neizrazno čustvo, težak vtis, ki ga je napravila ponemčena Bela Peč name, vtis potujčene zemlje, zemlje brez duše in življenja, zemlje, kakor en sam velik grob... Ali more kdo ljubiti tako zemljo? Ali more biti taka zemlja še komu res dom? Ali more biti pri vsej svoji oskrunjeni lepoti pokrajina, ki je oropana dostojanstva, biti domovina svobodnemu, dobremu ljudstvu, ali more še biti buditeljica kulture?... Tako sem se izpraševal in sem bil tako žalosten, da sem hotel že večkrat ob prvi priliki odhiteti domov, kakor da bi s tem hotel ubežati svoji tugi.

Toda drugi dan (2. IX.) sva s Kajzeljem kljub vsemu nerazpoloženju odšla proti steni. Bila je sicer gosta megla, toda deževalo ni. Zato sva gojila skrito nado, da prideva pod steno že iz megle nad oblake, kakor se nam je mnogokrat zgodilo. Šla sva po markirani stezi, ki vede na Travnliško škrbino. Vlažno ozračje nama je bolj in bolj jemalo še zadnje upanje. Ko sva prišla po stezi do vznožja stene, sva bila še vedno v oblakih, ki nele niso kazali, da bi se imeli zredčiti, marveč so postajali vedno bolj temni, mrzlo-vlažni; nazadnje je pričelo iz njih še pomalem rositi. Vseeno sva zavila pod steno na levo navzdol po produ, kamenju in snežiščih. Kljub gosti in temni megli sva prišla pravilno do Ledevnice, kjer je bil po najinem načrtu vstop v steno. Ob steni navzdol sva bila prišla pod nekak prag, preko tega gori na strme zelenice in po teh gori do dveh ledišč, po katerih sva spoznala Ledevnico.

Šla sva po lediščih gori do stene pod nekak strm žleb. Iz megle je pričelo še bolj rositi, in to tako mirno, da ni kazalo na nikako spremembo. Skale so bile mokre in umazane. Stennilo se je tudi tako, da se ni videlo več ko par metrov okrog sebe. Kljub vsemu temu sva hotela vsaj poskusiti, do kje moreva splezati. Mogoče je višje gori vendar le jasno? Ah, ta nada, ki ne izpusti več mladih src, ko jih enkrat dobi v oblast!

Skale so bile mokre in vse zamazane od peska in zemlje; zato bi nama plezalke nič ne služile, ker bi se njihovi podplati kmalu opolzlo zamazali. Zato sva plezala v čevljih, dokler se je to dalo. Po

žlebu in policah sva priplezala pod skoro navpične plošče brez oprimkov in porasle z drnastim ruševjem. Kajzelj je hotel iti po zelenih rušah s tem, da bi zasajeval roke v prst pod rušo in se tako oprijemal. Umazal se je ves z mastno in blatno prstjo, ne da bi kaj opravil, ker se je pričela ruša trgati od gladkih skal. Potem sem poskusil jaz splezati po gladkih skalah višje; a v čevljih tudi nisem prišel daleč. Nekaj časa sva neodločno premišljevala, kaj naj napraviva; žalostno sva se ozirala navzgor, kjer sva bila prej pričakovala drznih doživljajev, slednjic pa ni preostalo drugega, nego da se vrneva in počakava suhega vremena.

Od Ledevnice sva šla spet v dolino, a po drugi poti. Šla sva pod steno dalje v smeri proti Vevnici (vzhodu) do Gamsovega roba, kakor se imenuje zeleničast strm greben v steni. Potem sva zavila navzdol v dolino po neki poti, ki sva jo našla. Za vstop v steno je ta pot še bolj pripravna, nego ona proti Travniku, ker na prvi ni treba delati nepotrebne višine, ki bi jo moral potem s hojo navzdol spet izgubiti, kar je potrebno pri drugi, ki privede do stene; od tod se mora iti pod steno na levo navzdol.

Dne 3. septembra je spet deževalo in nisva mogla s Kajzeljem oditi nikamor iz koč. Deževalo je tako monotono, brez vsake spremembe, da je postajal človek kar siten. Vreme je izgledalo že čisto jesensko in domnevati je bilo, da ne bo boljšega vremena še nekaj tednov. Z vidno nevoljo se je Kajzelj jezil: »Ampak, ali ni to nesramno, kaj? Da se bo Mangart posluževal tako zahrbtnih sredstev proti nama, si ne bi bil mislil. Odkrito naj se poskusi z nama, pa bomo videli, kdo podleže.« Med dolgo turo sva bila dobila oba koščen obraz, vdrta lica in srepo-odločen, mrk pogled. Ko se je sedaj Kajzelj tako hudoval, so se mu bliskale oči kakor kakemu staremu vojaku. Nihče bi mu tedaj ne prisodil njegove mladosti.

Ker ni bilo upanja, da se bo vreme v doglednem času popravilo, sva sklenila s Kajzeljem, da odideva prihodnji dan, če bo še deževalo, domov: on po isti poti nazaj v Rateče in Ljubljano, jaz pa čez Klanško škrbino v Log, Kobarid in domov. Če bi se pa prihodnji dan zjasnilo, sva nameravala vendar še zmagati vsaj Mangartsko steno. Tolažila sva se, češ, da sva si letos nabrala vsaj nebroj izkušenj, ki nama omogočajo samostojno plezanje in iskanje smeri. Letos sva spoznala principe plezanja, drugo leto mora priti na vrsto plezanje samo. Pa vse take tolažbe niso veliko zalegle spričo dejstva, da morava vendar le odložiti zapadne Julijske Alpe za pozneje.

Drugo jutro (4. septembra) je spet enakomerno deževalo. Sedaj nisva več veliko premišljevala s Kajzeljem. Pospravila sva svoje

stvari in si dala slovo. On je šel nazaj čez mejo na vlak v Rateče, jaz pa na Primorsko. Kar sem imel kruha odveč, sem ga odstopil nekemu pastirju, ki mi je zato pokazal, kod pelje na Klanško škrbino — napačna pot. Sicer je očka dobro mislil; toda povedal je tako nerodno, da sem radi tega zašel na napačno stezo. Zdelo se mi je, da pelje steza preveč na desno, in tudi to se mi je zdelo sumljivo, da steza ni markirana. Pa sem upal, da pridem višje gori proti levi na pravo stezo. Po lastni orientaciji se nisem mogel ravnati, ker je bila megla in dež; vsled tega nisem mogel za gotovo določiti svoje smeri. Zato sem le hitel in hitel navzgor.

Ko sem tako drvel že en čas vkreber, pridem naenkrat na neki greben, o katerem sem bil gotov, da ni Klanška škrbina. Bržkone je bil to greben severno od Bukovnika. Sedaj sem bil siguren, da sem zašel. Vzel sem torej v roke kompas in se z njegovo pomočjo orientiral. Mahnil sem jo na levo precej časa po grebenu, ali vzporedno ž njim, deloma po stezi in deloma po gozdu, potem sem se obrnil po levem pobočju in drvel po gozdu in po strugah hudournikov navzdol. Slednjič sem prišel spet v dolino ravno tam, kjer se pričinja steza proti Klanški škrbini dvigati, torej kake četrt ure od koč, od koder sem pred dvema urama odšel. Od dežja in mokrega grmovja se mi je bila medtem že vsa obleka napila vode ko goba. Kar vse se me je sprijemalo, v čevljih mi je šumelo in bil sem kar »za ožeti«.

Ko sem prišel na pravo stezo, sem jo v naglem tempu mahnil proti Klanški škrbini. Bal sem se, da se bom prehladil, posebno še, ker sem bil v koči slekel jopo in jo dal v nahrbtnik, da bi jo nekoliko obvaroval pred dežjem in bi jo potem ob koncu marša imel suho. Tako sem imel samo tenko srajco na životu — mraz pa čim višje, tem hujši! Na Klanški škrbini me je prepihala še ledena burja, in nekaj mrzlega in trdega (ne vem ali drobna toča ali že prvi sneg) me je bodlo po koži. Zeblo me je tako, da nisem mogel niti cepina preložiti iz ene roke v drugo. Rok sploh čutil nisem. Niti jope si nisem mogel več obleči, ker bi se gotovo prehladil, če bi se le za hipec ustavil; a imel sem tudi preveč odrevenele roke, da bi mogel razvezati in spet zavezati nahrbtnik. Tako sem lepo prezebal, jopa je pa čakala slavnejših časov v nahrbtniku in se vseeno — močila.

Ker sem se bil pri odhodu iz doline Klanških jezer odločil, da hočem primarširati v enem maršu do Starega Sela pri Kobaridu, kjer bi se za ta dan ustavil, sem kljub odrevenelosti vztrajal trmasto pri sklepu in se nisem hotel ustaviti za počitek nikjer. S Klanške škrbine sem jo urezal v Log mimo od C. A. I. upravljane Mangartske

koče in njenih vabečih toplo zakurjenih sob. V brzih in dolgih skokih sem drvel nizdol, da bi se vsaj malo ugrel, pa zastonj.

Prišel sem v Log, kjer imam znanca, pa se nisem hotel ustaviti, marveč sem marširal naprej, ne da bi ukinil marš bodisi za počitek ali pa za to, da bi vzel kaj hrane v sebe, dasi sem po kilometrskih kamnih videl, da imam kakih 40 kilometrov ceste pred seboj, brez ozira na to, da me je že pot preko Klanške škrbine do Strmca močno zdelala.

Prišel sem v Bovec, ko je ravno čakal poštni avto za v Kobarid. Mikalo me je, ker so se mi noge že pričele opotekati. Pa nisem sedel v avto, marveč odmarširal dalje. V Žagi, Serpenici itd. sem čutil v nogah krče, in kite so me že bolele. »Odpočij se in pokosi!« me je mamila izkušnja. »Naprej!« sem ji odgovoril. Oddelek vojakov me je imel dohiteti, pa sem s silo pospešil korake, da so zaostali daleč za menoj. Tako je zmagala trma in ob 7. uri zvečer sem po enajsturnem nepretrganem maršu prišel v Staro Selo, dasi sem bil prej računal, da bom hodil vsaj petnajst ur.

V Starem Selu so se me res usmilili Urbančičevi, ki so mi, videč moje stanje, takoj pripravili suho perilo in obleko, toplo večerjo, čaj in postelj. Kljub temu pa se nisem rešil prehlada, ki sem ga moral pozneje doma še štirinajst dni lečiti s potenjem. Sicer se na turah malokdaj prehladim, ker si vsak majhen prehlad sproti z naglo hojo in potenjem preženem. Toda sedaj sem se pa pošteno, ker sem se bil že v pastirski koči pri Klanških jezerih ponovno prehladil radi dežja, ki me je enkrat do dobra namočil, in radi vetra, ki je pihal pri vseh špranjah in pri vratih v kočo. Takrat se za prehlade še zmenil nisem, marveč sem jih zanemaril. Pa tudi nisem imel potrebne odeje, da bi jih mogel sproti pregnati. Sedaj pa sem še razgaljen in gologlav kljuboval toliko časa dežju, burji in mrazu! Ni čuda, da je to imelo svoje posledice. No, vsaka šola nekaj stane.

Pa tudi sicer sem bil zbit, kakor da bi bil padel s strehe. Kite pod kolena so me bolele tako, da nog še stegniti nisem mogel izlepa. Pa to ni bilo tako hudo; čez noč sem se naspal, pa sem bil spet dober. Ostala mi je zmaga, zato mi ni bilo čisto nič žal. Saj človeka ni tako hitro — konec... Kaj vse človek zmore, se izkaže takrat, ko mora, bodisi da izvira ta »moraš!« iz trme, bodisi iz potrebe, bodisi (kjer manjka prvo in drugo) iz povelja. Le na zdravje se mora paziti, da se potem lahko vztraja še dalje. Sil pa nikar ne štedi po nepotrebem, če nočeš, da izgubiš oblast nad njimi!

Drugi dan (5. septembra) sem v Starem Selu počival. Urbančičevi so bili tako dobri, da so oprali, posušili in zašili moje

cape. Jaz sem lenaril in — se jezil na solnce, ki je ta dan tako lepo sijalo, prej pa se ni hotelo prikazati, dokler sva še s Kajzeljem čakala pod Mangartom. Ko bi bil vedel, da bo ta dan jasno vreme, bi je gotovo ne bil popihal prejšnji dan v dežju izpod Mangarta, marveč bi morala pasti še Mangartska stena.

Sedaj pa ni kazalo drugega, nego požreti jezo in napraviti vesel obraz, ker sem vedel, da so Urbančičevi neusmiljeno nagajivi do tistega, ki se jezi. Pa so me vseeno pogruntali. Popoldne sem šel z njimi grabit seno, ker nisem imel drugega dela. Pa, kakor da bi padel v mravljišče: od vseh strani so deževale name pripombe, da je bolje »plezati« z grabljami po travniku v Starem Selu, nego »grabiti« s cepinom po Mangartski steni; da sem radi tega kljub dežju prišel v Staro Selo in pustil Mangartsko steno, naj se »lufta«, in Mangartov greben, naj se solnči; da še ne znam dobro »plezati« po travniku, da ne držim prav »cepina«, da gredo po »štrik«, če je »stena« prestrma in so »oprímki« preslabi; da me »zavarujejo« s senom od vseh strani, da ne padem, itd., itd.

Delal sem se, kakor da se to ne tiče mene, zraven pa premišljeval, kako bi se jim osvetil.

Prilika se mi je nudila drugi dan (6. septembra), ko smo odšli Olga, Stana, Branko in jaz na Krn. Glavna nagajivka žalibog ni šla z nami, ker je morala odpotovati. Njo še čaka dan plačila; saj hribov ne bo konec. Ostale (posebno Olgo) sem pa vso pot dražil, da je malce razlike med hribom in kuhinjo, med cepinom in metlo, med snegom in polento itd. Olga je kar tuhtala, kako bi mi poplačala moje »nauke«, zraven pa se je delala, kakor da je še »hvaležna«, da sem jo »poučil«, kako se uporabljajo »grablje« v planinah. Sicer sem jo pohvalil, da je ona sama na sebi dobra turistinja in dobro hodi; le tiste preklicane noge da je ne ubogajo prav. Pa kljub temu, da bi se ne bala hribov, če bi se ne moralo iti najprej gori na nje, potem pa spet doli z njih... Če je ona prejšnji dan meni pretiravala napake pri grabljenju sena, sem imel ta dan jaz za pretiravanje tem več priložnosti, ki sem jo tudi pridno izrabljal.

Iz Drežnice nismo hoteli iti na Krn po poti, ki pride od južne strani na vrh, marveč smo šli po neki stezi, po kateri smo prišli na Prehode, ki so v grebenu severno od Krna. S Prehodov smo šli nato na vzhodno stran grebena in po skalnatih podih proti jugu do steze, ki vede s Krna na Planino na Polju. Šli smo na to planino in tam prenočili.

Drugo jutro (7. IX.) smo šli na vrh Krna. Pod Krnskimi sedlom sem poslal ostale naprej po stezi na vrh, sam pa sem šel na desno

in na greben severno od Krna. Mikalo me je pogledati, ali je od tu možen pristop na vrh. Oprimkov je bilo dosti in dovolj trdnih. Strmina ni prevelika in se pleza izlahka kar v čevljih. Severna stena Krnovega vrha je seve neprestopna, toda severovzhodni greben in vzhodno pobočje je lahko prestopno. — Med počivanjem v dolini Klanških jezer so se mi bili prsti končno zacelili in prevlekli z neko trdo kožo. Zato sem se sedaj tem lažje oprijemal skal.

Na vrhu, odkoder je krasen razgled po Julijskih Alpah, sem si ogledoval vrhove, ki sem jih bil zmagal, pa tudi gore, ki jih nisem. Težko mi je bilo; kajti en sam poraz pokvari vtis cele ture. Zmagaj stokrat, a čim se umakneš le enkrat, nisi več zmagovalec, marveč se samemu sebi zdiš premaganec.

S Krna, s katerim sem torej začel in dovršil svojo turo, smo odšli v vas Krn in nato skozi Vrsno, Libušnje, Ladro in Kobarid v Staro Selo. In bil je večer in bilo je jutro (8. IX.), dvaintrideseti dan romanja po gorah in dolinah, ko sem se vrnil čez Čedad in Videm domov v Solkan pri Gorici.

Vrnil sem se nezadovoljen sam s seboj, ker sem bil videl nove stene, ki čakajo, da jih preplezam, a jih nisem preplezal. In, če jih pozneje kdaj preplezam, ali bom potem miren? Ali bom marveč vzrl spet nove probleme, nove naloge, nove trmo izzivajoče ovire? Ali ne bom ostal tako vedno nemiren in bom hrepenel vedno le dalje in dalje? ...

Mnogi so mi že rekli, da me je ledišče opomnilo, stena me bo nekoč — pomirila ... Mogoče je, saj me je že mnogokrat rešilo golo naključje. Toda živeti življenje brez vedno večjih uspehov, brez vedno večjih zmag nad samim seboj in vsem, kar je ovira tvoji pošteni volji, torej tudi ovira napredku in popolnjenju, to se pravi kljub domišljavosti živeti življenje enodnevnice ali pa kvečjemu majčkenega »človeka«, duševnega pritlikavca. Kdor pa hoče biti ponosen nase, ne sme biti majčken, tudi če ne doseže miru nikoli, razen ko pade! Samostojnemu in ponosnemu človeku je najhujše, če mora na fistem polju človeškega udejstvovanja, v katerem on vidi smoter svojega življenja, biti na drugem ali še slabšem mestu. Zato pa ne sme trepetati, mora znati žrtvovati; brez žrtev ni borbe, brez borbe ni zmage in brez zmage ni resnične veličine.

Spomini na prof. Frischauf-a.

Jakob Aljaž.

e se prav spominjam, je bilo l. 1895, ko smo se sešli na vrtu Južnega kolodvora v Ljubljani: prof. Frischauf, ki se je pravkar pripeljal iz Gradca, potem odbor Plan. Društva (Orožen, Macher, Mikuš itd.) in jaz, ki sem prišel z Gorenjskega. Takrat sem se seznanil s Frischaufom. Odslej sva si veliko dopisovala in skoraj vsako leto me je obiskal, včasih po dvakrat. Izlete sva delala v Mlinco, v Vrata, v Kot, v Krmo; poskusila sva mojo novo jahalno pot v Krmi do Vernerja, enkrat z dvokolnico.

Nosil je turistovske škornje, ki si jih je sam snazil in mazal, kratko suknjo iz lodna z volnato podlogo, in velik žepni nož, ki ga je na samoti v roki držal. Tak nož je podaril tudi meni za spomin. — Bil je Frischauf učen, pa ljubezniv in preprost. Kot pisatelj je bil v polemiki zoper svoje nemške nasprotnike oster in neizprosen; zato je imel precej nasprotnikov in sovražnikov. Pisal mi je na dopisnici: »Daß mir nicht langweilig ist, dafür sorgten Freund und Feind.« Nam pa je bil pravičen, dobrohoten in naklonjen. Meni je dal napraviti v Gradcu na vseučilišču pri strežaju fizikalnega kabineta tri instrumente za merjenje gorskih cest.

Vprašal me je Frischauf, zakaj sem v Vratih za novi planinski Dom poleg zemljišča in lesa kupil še za 2 gld. peska, češ, saj ga je dosti tam brezplačno! Odgovorim mu: »Zato, da se lahko pravdam, če bi Nemci, ki so mi že nagajali, hoteli tam svoj dom delati. Med tem, ko bo pravda tekla, bo moj dom že narejen«. »Navihanec ste«, mi odgovori Frischauf. Takisto sem mu pozneje povedal, da sem vse površje Kredarice, okoli deset oralov, kupil zato, da ne more nihče tam postaviti konkurenčne koče.

Ko sem sporočil dr. Tominšku in Frischaufu, kje je Turk lazil za gamsi v Cmiru, sta takoj prišla k meni obá, da kraj ogledata. Jaz zaradi nedelje ostanem domá, dr. Tominšek in Frischauf s Turkom in Požgancem pa gredo v Vrata, da določijo smer nove (Tominškove) poti; dr. Tominšek je skozi preplezal, Frischauf, že bolj priletan, pa se je prej vrnil. —

Pisal sem Frischaufu pred vojsko, kje sem bil v Švici: skozi vzhodno Švico na St. Moritz, čez Bernina-prelaz po novi železnici k zgornjim ital. jezerom (Como, Lugano, lago Maggiore), skoz Simplon v Švico, Zermatt, Genevsko jezero, Genevo, Bern, Jungfrau, Luzern etc.- vse to v 14 dneh! On mi odpiše: »Vi ste v 14 dneh veliko preveč videli!«

Za vse je imel pazljivo oko. Ko sva se peljala na moji dvokolnici iz Krme proti domu, je cenil višavo prelaza iz Radovine proti Mojstrani na 50 metrov, in je pravo zadel. Bil je preudaren. Če sem mu tožil, da ta ali oni delavec obilo računa, mi je rekel: »Naj ima svoje plačilo, da le vestno in pošteno dela; jaz mu privoščim. — Kadar se oddaja delo, je važno, da denar pade v pravi žep. Drugod, n. pr. na Nemškem, sem videl, da podjetnik ni sam delal, ampak za nizko ceno delo drugemu oddal, sam pa dobiček vlekel.« —

Med vojsko si nisva dopisovala. Mislim sem, da je že prej umrl. Blag mu spomin!

Prejšnja leta se je Frischauf bavil tudi z astronomijo. Izdal je knjigo samih števil. Ko ga vprašam, kaj pomenijo, odgovori: »Če pogledam na primer čez 25 let na daljnogled, kje je ta planet ali komet, ga po številki v knjigi koj dobim« itd. — Ko se je dr. Stojc na severni strani Škrlaticke ponesrečil in so ga šli trije Trentarji reševati, je bil Frischauf baš pri meni. Šel sem z njim v Pišnico pod Vršič opazovati, kako ga bodo s strmine doli spravili in ali je še živ. Pritrdil sem daljnogled na drevo (54kratno povečanje, zračna črta 4 kilometre). Videla sva, kako pogumno in spretno so ga Trentarji dosegli in varno spuščali čez navpične stene doli na sneg. Spodaj pa že prihajajo kranjskogorski vodniki in pripeljejo sani, na katere ga naložijo. Ker so se k njemu priklanjali, sva koj spoznala, da je dr. Stojc še živ.*

Čez hrib in dol.

NA KEPO (2143 m).

Premnogokrat sem v času, ko je bila Koroška še sestaven del prejšnje Avstrije, iz Celovca in Beljaka občudoval posebno v popoldanskih urah markantni stožec najizrazitejše gore v Karavankah, Kepe. Ves kameniti venec Karavank, ki v skalnatih prepadih ostro padajo na Koroško, pred vsem Stol, Golica in Kepa, so bile tisočim našim borcem, ki so stali v letih pred vojno v neprestanem hudem boju s podivjanim nemštvom in nemškutarstvom na Koroškem, dnevno nov in bodreč opomin, da v boju vztrajajo; saj živijo za temi gorami stotisoči bratov in sester...

Zapihal je pomladni veter izza gora in je vzvalovil sicer mirno gladino Vrbskega jezera in vedno iznova smo zahrepeneli po teh vrhovih. A usoda ni hotela, da bi bil vrh Kepe obiskal pred letom 1923.

* Dr. Frischaufu je naš Vestnik na str. 47. leta 1924. posvetil ob njegovi smrti (7. januarja 1924) kratek spominski spis. Obljubljen nam je bil še daljši spis, a nam do konca leta ni dospel.

Meseca julija pograbi nas, ki vse leto posedamo po pisarnah, neskončno poželenje po prostosti, zraku in solncu. Kar zevali smo že... Nazadnje: dopust! Zvesta družba, kremeniti prijatelji so bili pripravljene takoj na odhod kamorkoli, le ven iz mesta v naravo!

Ravno 1. avgusta smo se trije, jaz s prijateljema Kranjcem in Borcem, že peljali z gorenjskim vlakom po široki Savski dolini; v neznosni vročini. Gore so bile zavite v znano vročinsko soparo; oblaki ob njih so obetali slabo vreme. V Kranju smo presedli na tržiški »brzovlak«. Lep je tržiški kraj, pri vsakem obisku se ga rad spominjam. Zapomnil si bom pa tudi nevljudnosti tistega železniškega uslužbenca na postaji, ki smo mu hoteli prepustiti svojo prtljago. Sicer smo tudi brez njega našli dobro prenočišče, kjer smo odložili vse, kar nas je težilo.

Ker je bilo časa dovolj in smo sklenili šele po polnoči odriniti, smo stopili po Bistriški dolini do slovitega Dolžanovega mosta in do slapov Tržiške Bistrice. Škoda, da so te znamenitosti tako malo znane! Nazaj grede smo nekaj časa gledali v divje peneče se valove.

Končno pa je cel naš zbor kakor na dogovor vrgel vso garderobo, ki se je že kar prilepljala na potna telesa, raz sebe in štrbunknil v vodo.

Hladna je bila, pa naše krvi vendar ni zmogla. Ko smo se dodobra izkopali v hladni vodi, smo se v izvrstnem razpoloženju vrnili v Tržič. Ko smo stopili pod gostilniški hram, se je ulila ploha. Svetovnoznan je solnograški »Schnürregen«, znan je počitniški dež Bohinjskega kota, ki kratki letoviščarjem čas, dobro voljo in denar, pa tržiški dež za obema ne zaostaja! Lilo je, lilo in je lilo! Enakomerni dež nas je končno zazibal v sladke sanje.

Kar začutim na svoji glavi krepko roko: prijatelj me ob 1. uri po polnoči budi na sestanek in posvetovanje v hotelski sobi. Dež je pridno padal, vendar je obveljal sklep, da odrinemo takoj. In odrinili smo; tema je bila tako gosta, da se nekaj minut ni bilo moči orientirati. Kmalu pa smo stopali z enakomernimi koraki po Ljubeljski cesti. Skozi selo Na Plažu smo prišli do cerkvice pri sv. Ani in tam malo počili. Skoraj prezrli smo, da je med hojo nehalo deževati, ko je potegnil mrzli sever. V jutranjem svitu je bilo nebo še vedno gosto zastrto; a raslo je upanje na lepše vreme.

Nismo se motili. Ko smo stopali po meliščih, ki padajo od vrhov Begunjščice, se je prikazal sedaj tu, sedaj tam košček modrega neba. Kmalu je veter raztrgal oblake in v prvih solnčnih žarkih so zažareli gorski velikani. V prelepi gorski planini Zelenici, ki se razsteza med Begunjščico in Nemškim vrhom, smo pozdravili črede tolstih volov in krav, ki so šle na sočno planinsko pašo.

Pot od planine Zelenice pod Srednjim vrhom in Vrtačo na Stol je sicer dolga in utrudljiva; nudi pa krasne poglede na vse strani, posebno na Blejski kot z jezerom. Lačni in utrujeni smo stopili okrog poldne v prijazno Prešernovo kočjo na Stolu; tam smo po poštenem obedu trdno zaspali. Ob kaki 5. uri popoldne pa na vrh Stola: po nalivu prejšnjega dne krasen dan, eden najkрасnejših razgledov!

Drugi večer nas je našel v Spodnji koči na Golici. Z vrha Golice, kjer je že treskalo in se bliskalo, smo še pravočasno prišli pod streho. Zopet vihar in strele, da smo kar testamente delali. Naenkrat nekdo sune z vso silo v vrata in nov prišlec je stal pred nami; na vseh straneh je teklo od njega. Iz Jesenic prihaja in je hotel na vrh, kjer ga čaka ljubljena žena. Odgovarjali smo mu, naj

nikar ne hodi naprej ponoči in v takem vremenu. Toda mislil je bolj na ženko, nego poslušal nas. Po treh urah je res našel Kadilnikovo kočo in v njej svojo ženo...

Naša pot je v prvem svitu šla dalje. Hoteli smo ta dan na vsak način priti na vrh Kepe in od tam v dolini doseči kraj, kjer lahko prenočimo. Grebeni, ki vežejo Goleco s Kepo, so polni prelepih razglednih točk in imajo krasno floro. Pomanjkljiva pa je tod markacija. — Ta del Karavank obiskujejo povečini Korošci — Nemci; le nje smo srečevali. Kje so naši turisti? V teh obmejnih krajih!

Po večurni naporni hoji smo prišli na sedlo Mlince, od koder je do vrha Kepe debela ura; debela ura je bila vsaj za nas, ko smo dodobra ožgani in spečeni od solnca, trudni in žejni, našli malo nad sedlom prekrasno restavracijo: med gostim ruševjem izvira močan studenec, z izborno, mrzlo, kristalnočisto vodo. To se je prileglo, ko smo polegli v travo in pili ter pili! Čutara prijatelja Kranjca je iz Tržiča še malo po vinu dišala: ko je dolil vode, je imel izboren brizganeč; vsaj hvalil ga je.

Za pot na vrh smo nahrbtnike blizu studenca poskrili. Brez tovara smo se naglo popeli po strmem, širokem hrbtišču in prišli na planoto, ki jo reže pot. Ko smo mislili, da so težave že premagane, je pred nami zazijala globoka in ostra škrbina, ki smo jo morali preplezati. Pot je zelo zanemarjena: žice in klini potrpani, skale se krušijo in treba je za prehod dokaj pazljivosti. Kmalu smo bili na vrhu Kepe. Méjnik vrh gore nam je kazal krvavo, težko rano v narodnem telesu. Vroče poglede in tisoč želj smo pošiljali v božanstveno lepi slovenski Korotan; Blaško jezero, Zila, Beljak, Drava, Rožna dolina, Celovec, mesta i vasi, jezera in reke, grički, vrhovi in gore: kako blizu ste, in daleč!...

Kepa je od naše strani slabo obiskovana in oskrbovana. Podružnice, v katere področju ta vrh leži, bi morale to goro prepreči s poti in markacijami; tudi planinska kočna na sedlu Mlinca ali na Jepci bi poset gore znatno pospešila.

Težko smo se ločili od prelepe panorame, pri studencu pobrali nahrbtnike, preplašili divjega kozla in po strmi poti smo po Mlinskih tesneh prišli v dveh urah v Mojstrano do Šmerca in vanj.

Prihodnji dan pa dalje: Kranjska gora — Vršič — Kriška stena — Vrata — Triglav — Savica — Bistrica — Črna Prst in nazaj domov.

Doma pa smo sklenili, da pozovemo turiste: obiskujte mnogi in mnogokrat našo Kepo! Že veste, zakaj.

Dr. Milko Hrašovec.

MOJE TURE 1924.

a) Zimske ture:

14. januarja: smuška tura v Planico do Tamarja (1108 m); 19. do 20. januarja: smuška tura na Javorniške Rovte; 24. januarja: v Vrata do Aljaževega Doma; 24. januarja: do konca Kota; 25. januarja: Krma; 31. januarja: Visoko; 7. februarja: Planina-Hrušca pod Petelinom; 28. februarja: Krma do kralj. lovske kočice.

b) 3. julija do 9. julija: Poljske in Češke Visoke Tatire (glej Planinski Vestnik 1925, str. 16).

c) 22. julija: z bratom T. in M. po Tomiškovski poti do Staničeve kočice — na Rjavino (2532 m) — na Kredarico. — 23. julija: radi megle in burje nismo šli na vrh Triglava, ampak čez Prag v Vrata in domov. —

12. avgusta: Ker z bratom M. še nisva nikoli hodila po Kranjskogorskih hribih, sva sklenila porabiti prve lepe dni za 4 dnevno turo, da upoznava tudi najsevernejši del naših Alp. Odšla sva po dolini Velike Pišnice h Koči na Gozdu (1340), Erjavčevi koči (1523) in prekoračila mejo ter nemoteno odšla v Mojstrovko (2332). — 13. avgusta: iz Erjavčeve kočice po lepi poti v Planico in čez ozebničnik na Jalovec — vendar sva zaključila to lepo turo predčasno, t. j. 30 m pod vrhom ozebničnika radi megle in padajočih skal. Bila sva šele okrog 11. ure pod vrhom in tedaj se kamenje najbolj ruši. Priporoča se, da turisti prenočijo v Planici v kakšni bajti ali seniku in da so že zgodaj na snegu in ledu v ozebničniku, ker se tedaj skale manj rušijo. Odšla sva zopet spat na Vršič — po poti naju je še dež namočil.

14. avgusta: dež, vihar, megla — sva počivala in se sušila.

15. avgusta: krasen dan! Zgodaj zjutraj odšla po stari nemški poti, da naju Italijani ne bi zagledali (ker bi se v tem slučaju morala vrniti nazaj na Vršič — najin cilj pa so Vrata). Neopažena sva prišla kmalu pod skalovje Prisojnika in mimo Okna na vrh (2547). Spustila sva se na Kranjsko planino (1611) in po zaznamovani poti na Razor (2601), kjer naju je na sedlu med Planjo in Razorjem sprejela megla in precejšen veter. Kmalu sva bila na Križkih Podih mimo jezer in sva, komaj čakala, da zagledava mejnike, da zopet lahko malo brezskrbno zavriskava — čez sedlo Na Robu sva bila prav hitro v Aljaževem Domu (rabila sva za celo pot 1½ ur od Erjavčeve kočice do Aljaževega Doma). Vrnila sva se domov, čeravno je bil najin namen obiskati še Triglav, katerega smo zadnjič le spodaj gor morali gledati. —

25. avgusta: Ob lepem vremenu skozi Vrata po Pragu zopet naskakujeva Triglav, ki nama je od vodnjaka (2100) naprej postljal pot s točo in snegom, tako da sva v megli komaj našla približno smer do Kredarice. Utrujena in mokra sva pripclaplala v »hišo« k peči in bila kmalu prav dobre volje, ker sva dobila dosti znancev in so vsi napovedovali lepo jutro drugega dne.

26. avgusta: Vse zasneženo — spremiva znance do Aleksandrovega Doma in dobiva dva Mariborčana, ki sta bila tudi namenjena na zasneženi vrh. Boljše nam je šla pot izpod nog, kakor smo v začetku mislili. V 1¼ ure smo bili na vrhu pri stolpu, kjer smo imeli lep razgled edino na južno stran, vse drugo je bilo že v megli. Vrnili smo se po isti poti — potem pa skozi Krmo v 3¼ urah (s polurnim počivanjem) v Mojstrano. —

Radi slabega vremena je bila ta tura zadnja; zastoj sva z bratom »študirala« doma, kdaj bo razčistil sever in odpihal vse oblake doli daleč na jug.

Mojstrana, 1. oktobra 1924.

Inž. Franjo in Miha Potočnik.

PRVIKRAT NA PLANINE.

Šolsko leto se je bližalo koncu. Prekrasne Kamniške planine so se v vsem podnožju otresle mrzle zimske odeje. Troje nas je bilo — vsi mladi in navdušeni — ki bi radi neposredno občudovali njih gorsko krasoto. Odpeljali smo se lepega jutra proti Kamniku. Naša turistovska oprema je bila dokaj slaba, prav promenadna. Ni čuda: podali smo se prvokrat v gorski svet, brez vsakih izkušenj. Že v Bistriški koči smo morali krpiti svoje čeveljčke, zlasti se je tega postla lotil tovariš Dorče. Iskali smo markacije, ki pa je bila najbrže pod snegom.

Da bi čimpreje prišli na pravo pot, je prečkal Dorče sam navzgor proti steni. Napravi nekaž metrov, se ozre in zakliče: »Tu je markacija!« A tisti hip

mu izpodrsne na strmem zledenelem snegu, palico izpusti in drsi z vso brzino proti nama. V smrtnem strahu zakriči: »Tone, drži me!« Tovariš, ki je bil nekaj metrov pred menoj, plane prestrašen proti njemu, da bi ga obdržal, a silni sunek ga podere, da tudi sam pade in se drsa v globino. V trenutku sta izginila izpred oči. Ostal sem sam sredi plaza, močnejše stisnem palico in pričakujem okamenel, kdaj se uderem tudi jaz. Kličem tovariša; odgovora ni. Nekoliko sem se pomiril, ko zazrem Toneta, ki se mi je previdno bližal, brez palice in brez čepice, bled kakor mrlič. Nemo sva se pogledala: »Kje je Dorče?« »Najbrže ne med živimi!« mi odgovori. Najin dvom se je povečal, ko po dolgotrajnem klicanju nisva slišala nikake besede od tovariša.

Razum v roko in v kočo po turiste! Ker v koči ni bilo nobenega, sva hitela po pastirje pod Sedlo. Urno smo jo rezali nazaj v kočo po vrvi in nato iskat izgubljenega tovariša. Izurjenega pastirja sva komaj dohajala. Po strmih zasneženih grebenih naju je privedel do ponesrečenca, ki je ležal na mali sipini tik ob prepadu, ves raztrgan in v krvi — a pri zavesti. Ustne je imel preklane in nos prebit, na glavi mu je zevala globoka rana, ki je močno krvavela. Z veliko težavo smo ga spravili v kočo na Sedlu, spotoma se mu je jelo blesti. Neznani zdravnik mu je nudil prvo zdravniško pomoč — hvala mu!

Tekom dni si je v Kamniški koči toli opomogel, da smo ga spravili v Bistriško kočo in dalje v Ljubljano.

Trdna narava in skrbno negovanje mu je kmalu zacelilo vse rane, a njegovo planinstvo? ...

»Be - Bi.«

Obzor.

Planinski ples v Ljubljani. — Osrednji odbor S. P. D. je v letošnjem letu priredil v skoraj vseh prostorih Narodnega Doma planinski ples, da krije velike stroške, ki so nastali z zgradbo koč na Krvavcu. Vršil se je 5. januarja t. l. Udeležba je bila manjša ko lansko leto: lani je bilo 1600 obiskovalcev, letos 1200. Zato pa je bil ples zelo živahen, ker je mladina res mogla — plesati. — Prostorji so bili mično planinsko ozaljšani, postrežba točna in dobra, razpoloženje izborna. Veselico je marljivo vodil odbornik g. M. Hrovatin. — Osrednji odbor izreka vsem sodelovalcem, posebno damam, svojo srčno zahvalo za trud in požrtvovalnost.

Planinski ples v Mariboru (1. februarja 1925). — Velika Goetzova dvorana je bila zopet enkrat polna veselih ljudi, polna vrvenja, vriskanja, smeha, godbe in muzike. Izza lanskega leta sem skrbni obrazi skrbnih odbornikov Mariborske podružnice so postajali vsako uro vedrejši, ko je število prodanih vstopnic že po pretoku dobre ure doseglo tisočico in so gostje še prihajali in vršičili nove stotice. V osrednji dvorani so spretni pari še našli prostorčke za vrtenje, pri šotorih — imeli smo tudi originalen bar — se je prodajalo in kupovalo in uživalo, sicer varčnejše nego pred tremi leti, a izdatneje nego lani; stregle pa so iste pridne dame kakor lani. Podružnica potrebuje mnogo denarja, da more nadaljevati izgradnjo Mariborske koč (krčenje gozda, ledenica, vodovod). Nadaljevala jo bo po tem uspehu planinskega plesa, prirejenem izrecno v to svrhu. — I. T.

Nova podzemna jama nad Savico. Nad Savico so odkrili novo podzemsko jamo z več manjših stranskih jam. V jamah so našli lepe kapnike, viseče in stoječe, tudi velike lepe kapniške skupine. Potrebno je, da se nova jama natančno preišče. Raziskovanje jame bo prevzelo nanovo oživljeno »Društvo za raziskovanje

jam« s sedežem v Ljubljani, kjer so včlanjeni tudi razni strokovnjaki znanstveniki. Ta za našo državo, posebno za Bohinj dragi zaklad se mora očuvati pred nepoklicanimi raziskovalci, ki so pri takih prilikah kaj hitro na delu in jame izropajo.

»Planinarski kalendar. Uredio Dušan Jakšič.« — Izdala podružnica »Sljeme« Hrv. Plan. Društva. Zagreb 1925. — Cena 15 Din. — Našega slovenskega »Planinskega koledarja« to leto ni več, izdala pa je podjetna in živahna podružnica »Sljeme« HPD po lanskih izkušnjah zdaj II. letnik svojega »Planinarskega koledarja«. Milo se nam stori, ko čitamo v predgovoru letošnjega »kalendarja«, da je podružnica lanski letnik domala razprodala in pokrila vse stroške; dočim je založništvo slovenskega koledarja vsako leto tožilo o slabem razpečavanju in o pretečem deficitu. — Ker torej našega koledarja ne bo, zato pozdravljamo tem raje bratsko hrvatskega. Pozdrav nam prihaja iz srca in uma; kajti z zadovoljstvom vidimo, da je vestni in obzirni urednik, neumorni g. Jakšič, koledar uredil tudi z ozirom na Slovence. V slovenskem delu (sestavil ga je naš Rudolf Badjura) se namreč poroča o organizaciji SPD in »Skale« in se obdela slovenska planinska snov ne le z ozirom na izletnike iz Zagreba, za katere so izleti v Slovenijo orientirani, ampak daje pregled o našem planinstvu, nanašajoč ga na naše planinske kočé. Ta način je zelo poučen, ker kaže, kako velikanska je razlika med razvojem planinstva v Sloveniji in izven nje. Slovensko Planinsko Društvo ima 40 planinskih »kočé«, med njimi 8 planinskih hotelov; Hrvatska ima le 6 turistovskih zgradb (razen ene so same majhne) in še izmed teh dve nista last HPD; Srbija nima sploh nobene. — Koledar je torej tudi zato važen, ker družni nas vse Jugoslovane v naši Kraljevini in nas medsebojno upoznava. V tem pogledu bo mogel iti v bodočnosti še dalje; zlasti nam Slovencem bo nudil možnost, da iz pristnega víra zasledujemo, kako se kreta planinstvo pri naših ožjih bratih, a oni se morejo pri nas učiti (to menda smemo reči), s kakim delovanjem se dosežejo uspehi in kako je treba zanesti smisel za planinstvo v široke mase; v Srbiji je vse delo treba pravzaprav šele sestavno začeti. — »Kalendar« bodi vsakemu slovenskemu planincu priporočen; nudil mu bo v splošnih ozirih isto, kakor naš bivši koledar, ki je itak služil »kalendarju« za vzorec, v podrobnem glede Slovenije sicer manj, a mnogo zanimivega iz Hrvatske in Srbije. Za prihodnje leto si želimo še kartografskih obrisov. — Pri koledarju bi naj skupno sodelovala vsa naša jugoslovanska planinska društva!

Dr. J. T.

Smučar. Smučka teorija in praksa za začetnike in izvežbane. Spisal R. Badjura. Izdala in založila Ig. Kleinmayr & Bamberg, Ljubljana 1924. — Cena 30 Din. — Skrbno sestavljeno delo, ki natančno podaja smučsko tehniko, prav tako osnovne vaje, kakor umetne smuke in skoke, bo zelo dobro služilo tudi tistim, ki jim je nemogoče priučiti se smučarstvu v kakem tečaju, a se hočejo izvežbati v tej lepi panogi zimskega športa, ter planincem, ki želijo združiti z zimsko turistiko tudi smučarstvo. Z razvojem smučarstva se bo dvignil poset naših planin tudi v zimskih mesecih. S smučarstvom je odprt pristop v zasnežene vrhove in se omogočuje širši družbi užitek zimskih krasot v planinah. Visoko v planinah se shajata in najdeta smučar, športnik in turist. Vsem turistom bodo pa nudili odstavki o opravi in opremi mnogo preudarnih nasvetov; saj zahteva ravno zima v alpah celega športnika, vztrajnega in treznega, skrbno opremljenega in opravljenega. Nikakega polovičarstva! Koliko nesreč se pripeti samo radi nezadostne opreme in premale izkušenosti! Jako umesten je tudi sestavek o življenju in disciplini smučarjev. Zanimiva je opomba pisateljeva, da je bilo smučarstvo

znano med Slovenci že vsaj v 17. stoletju, ker nam že Valvazor pripoveduje, kako izvrstni smučarji so po Blokah in v okolici in da kaj takega ni najti pri drugih narodih, razen pri Lapih in Fincih. Vendar to smučarstvo ni imelo vpliva na razvoj in ga je k nam prinesla šele moderna doba; pač pa imamo vsled tega dejstva lepo domače smuško izrazoslovje, ki ga je pisatelj vsestransko porabil, a za Srbe in Hrvate podal tolmač. — Knjiga je opremljena s 55timi tehničnimi slikami in ima 6 pokrajinskih fotografij. Cena je razmeroma nizka. Sp.

Nekaj splošnih pripomb, ki jih knjiga v polni meri zasluži: Badjurov »Smučar« je najboljša in najlepša telesno - poučna knjiga, kar jih doslej šteje naše slovstvo, in more služiti za vzor, kake naj bodo te vrste knjige po zasnovi, obsegu, slogu in opremi. Pisatelj jo je sestavil (take knjige se morajo sestaviti, ne spisati) z znanjem, umom in srcem; absolutno veččaštvo mu je nudilo snov, z umnim preudarkom je to snov iz svoje zakladnice izbiral in jo preudarno izbral ter razvrstil, srce pa ga je ogrevalo pri delu in mu je napovedovalo pobudne in svarilne migljaje na pravih mestih. Edino v »Predgovoru« ga je sam o srce; tam je na mestu, ker ima namen le vabiti.

Dobro je, da se v knjigi opozarja na zgodovino smuštva, namreč pri nas. Take zgodovine potrebujemo za vse naše pokrete. Pri športih je kajpada treba upoštevati, da so prvotno vsi nastali iz resničnih potreb in so se razvijali z razpoložljivimi sredstvi; moderna tehnika jim je dala le udobnejšo opremo in je skušala sestaviti za nje teoretična pravila. Smušstvo je dvignila svetovna vojska.

»Smučarja« priporočam tudi nesmučarjem, vsakomur, kdor se zanima za telesno gibanje ter za njega razvoj in pomen pri nas, ne najmanj pa vsem, ki hočejo obogatiti svoj domači jezik s pristnimi izrazi za razne vsakodneвне potrebščine; teh izrazov je v knjigi lepo število (obleka, oprema, vrste snega i. dr.). Besede »smuk« pa nikar ne izgovarjajte, kakor nas uči: z medlim, polglasnim »e« (namesto »u«), kar je preveč po — »gorenjšč«.

Oprema knjige (papir, slike, podobe, tisk) je vzorna; vsa čast znanemu založniku in neznani tiskarni.

Dr. J. T.

† Franc Mrak. Dne 22. januarja t. l. je umrl v ljubljanski bolnišnici mizarski mojster Franc Mrak iz Mojstrane. Bil je dolgoleten zvest član »S. P. D«. Skoro vsa mizarska dela v Triglavskih kočah je po nizki ceni izvršil on. Bil je tudi Aljažev pevec; pogrešali ga bomo pri društvu. — Pokojni zapušča vdovo s 5 nepreskrbljenimi otroki; namesto nagrobnega venca so člani S. P. D. v Mojstrani za vdovo zbrali večjo svoto.

T. Kovač.

Časopis turistů, ki ga izdaje »Klub Československých Turistů« in ga urejuje dr. J. S. Guth-Jarkovský, je z letom 1924 končal svoj 36. letnik. Ker se bomo k njegovi bogati vsebini, ki se v nekaterih člankih ozira tudi na našo državo, povrnili še pozneje, omenjamo topot le njegovo upravno izpremembo za leto 1925 napram letu 1924. Izza prevrata so namreč Časopis turistů dobivali le naročniki, in sicer člani KČST za Kč 20.—, nečlani za Kč 40.—. Izhajal je časopis vsak mesec. Člani KČST so dobivali brezplačno le »Vestnik KČST«, ki je prinašal le klubove društvene vesti in je izšel 6 krat na leto. — Uprava je bila torej slična naši pri Planinskem Vestniku. — Z letom 1925 pa se povrne KČST k predvojnemu načinu: »Časopis turistů« se bo pošiljal vsakemu članu turistovskega kluba, proti majhnemu doplačilu k letni članarini; višino tega doplačila določi odbor. Res pa je članarina v primeri z našo dokaj visoka: za redne člane Kč 20.—, za rodbinske člane Kč 6.—; za akademike Kč 10.—. Izšlo bo 10 števil na leto, vsaka bo obsegala 32 strani teksta in za 4 strani slik. — Taka ureditev bo časopisu omogočila brez dvoma velik razmah. J. T.

Društvene vesti.

Iz zapisnikov Osrednjega odbora SPD v januarju 1925. — Dne 5. januarja 1925 je priredil O. O. SPD planinski ples v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Čisti dobiček je namenjen Križki koči na Krvavcu. (Gl. str. 69.) — Vsled naraščajočega povpraševanja po »Planinskem Vestniku« se je sklenilo povišati naklado od 1.600 na 1.800 izvodov. — Matrica za zemljevid Kamniških-Savinjskih planin je po poročilu g. A. Knafelca gotova. Ker pa se radi zidave dveh planinskih stavb Osr. odbor nahaja v denarni stiski, se sklene z izdajo zemljevida počakati ugodnejšega časa. — Bivšega oskrbnika Doma na Vršiču Franca Mraka iz Mojstrane, ki je umrl v ljubljanski bolnici, sta spremila k večnemu počitku kot odposlanca O. O. gg. Janko Mlakar in Miško Vlaj. Ker pokojnikova vdova prosi za oskrbniško mesto, se bo njeni prošnji ugodilo. — Min. trg. in ind. pozivlja O. O., da se naj udeleži v Parizu razstave za dekorativno umetnost in moderno industrijo. Načelno se sklene, da se O. O. razstave udeleži, in sicer bode pripravil: 1. Načrt Trigl. Doma na Kredarici, Križke koč na Krvavcu in Aljaževega Doma. Za napravo načrtov se vctira kredit 1.500.— Din, z okviri vred. Izdelavo načrtov in okvirov preskrbi g. inž. Skaberne. 2. Lepe posnetke naših koč, ki jih zbero naši amaterji. Tekst na slikah bo slovensko-francoski.

Naše siike. Staničeva koča-Rež. Ko smo na poti skozi Kot obkrožili kotlino skalovitega Pekla, dospemo na široko vsedlino med Begunjskim vrhom in Režjo, kjer sameva Staničeva koča (2332 m). Malo naprej se pričinja Triglavski ledenik, izpočetka spuščajoč se v kotlino proti Vratom, potem pa dvigajoč se okoli Kredarice in višje in višje do Triglava. Staničeva koča (poprej nemška) nam nudi dobro zavetje. Prostorna je in v poletju dobro oskrbovana, samo pičlo uro oddaljena od Triglavskega Doma na Kredarici, ki ga ob navalu turistov izdatno razbremenjuje. Na sliki imamo pred seboj kočo s pogledom na ostro začrtano Rež, dvigajočo se iznad položnega snežišča, ki je preko njega izvedena znamenita višinska pot, vodeča nadalje po grebenih na Kredarico.

Od uredništva. — Statistiko poseta planinskih koč naših podružnic prinesemo prihodnjič. — Opozarjamo, da je naročnina za »Planinski Vestnik« 40 Din na leto; plačuje se po položnici pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani, ki je založnik in upravitelj našega Vestnika. — Rokopisi in uredniške stvari pa se naj pošiljajo naravnost uredniku v Maribor.

Vsebina: Dr. V. Bohinec: O čaščenju gora in jezer (str. 49). — † Dr. Klement Jug: Plezalne ture v Kamniških-Savinjskih Alpah (str. 54). — Jakob Aljaž: Spomini na dr. Frischau-a (str. 64). — Čez hrib in dol: Na Kepo (dr. Milko Hrašovec, str. 65). Moje ture v letu 1924 (inž. Franjo in Miha Potočnik, str. 67). Prvikrat na planine (str. 68). — Obzor: Planinski ples v Ljubljani. Planinski ples v Mariboru. Nova podzemna jama nad Savico (str. 69). Planinarski kalendar. Smučar (str. 70). Časopis turistu. † Franc Mrak (str. 71). — Društvene vesti: Iz zapisnikov Osr. odbora SPD v januarju 1925 (str. 71). — Naše slike: Staničeva koča-Rež.

Urednik dr. Josip Tomiňsek v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne M. Hrovatin v Ljubljani.

Staničeva koča (2332 m) — Rež

Fot. Ivan Tavčar